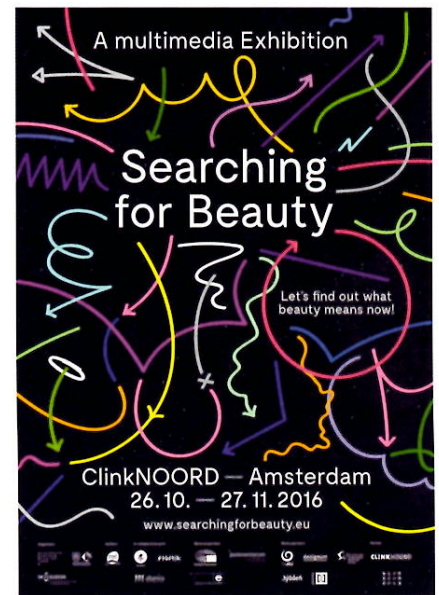

BEAUTY
OF LIFE

KDE JE
EURÓPSKA
KRÁSA?

Text Zuzana Duchová

Foto archív Slovenské centrum dizajnu

Slovenské centrum dizajnu pripravilo v rámci kultúrno-spoločenskej prezentácie slovenského predsedníctva v Rade EÚ (SK PRES) projekt s názvom *Hľadanie krásy*. Inštalácia zahŕňa multimedialnú výstavu a interaktívnu webovú stránku – galériu animovaných GIF-ov. Kurátorkou projektu bola Mária Rišková, autorkami výtvarníčky, animátorky a dizajnérky Michaela Čopíková a Veronika Obertová (Ové Pictures). Výstava sa predstavila v bruselskom Parlamentáriu, návštevníckom centre Európskeho parlamentu a na festivale animácie Klik v Amsterdame. V putovaní pokračovala v roku 2017 v domovskej galérii Satelit.

Krása života, objekt, zoetrope, 2016.

Pri tejto expozícii išlo o nanajvyš komplikované zadanie, do ktorého vstupovalo množstvo obmedzení. Výstava potrebovala byť jednoducho transportovateľná, čitateľná a variabilná. Čo sa týka kvalitatívnych obmedzení, úskalím takýchto inštitucionálnych projektov, ktoré majú konvenovať široko poňatej cieľovej skupine a nemenej široká oblasť spolupracovníkov má právo do tejto tvorby zasahovať, môže byť to, že vytvoríte ničnehovoriacu záležitosť, ktorá napokon nikoho neurazí, ale ani nezaujme. Parlamentárium v Bruseli nie je MoMA v New Yorku, aj keď tieto kvalitatívne rozdiely nemusíme pomenovať pomocou tvrdých dát. Cieľová skupina a citlivé uchopenie kontextu, zmyslu, sú jedným z komponentov dobre načasovanej, umiestnenej a odkomunikovanej výstavy. Nie je to skrátka jednoduchá situácia, kde máme iba autora, ktorý chce publiku „niečo povedať“. Najmä keď aj publikum je vyzvané demokraticky participovať.

Hľadanie krásy je pre mňa aj hľadaním novej formy kultúrno-spoločenskej výpovede v inštitucionálnom kontexte. *Hľadanie krásy* je pojem, ktorý si vie vysvetliť snáď každý občan so základným vzdelaním. Tento názov nám môže na prvý pohľad znieť naivne, možno až budovateľsky – pozor, len žiadne problémy a hlavne pre „matičku EÚ“, žiadne škaredé umenie! Avšak hľadanie krásy môže skutočne fungovať aj ako koncept, na ktorom si môžeme zjemňovať všade panujúci bezbrehý cynizmus a spoločenskú beznádej. Obdobie nášho predsedníctva sprevádzali rôzne spoločensko-politické udalosti, ktoré môžeme charakterizovať všelijakými pojmi, len nie krásou. Ale na tomto mieste nám neprináleží prejsť do žánru motivačnej eseje ani politického prejavu.

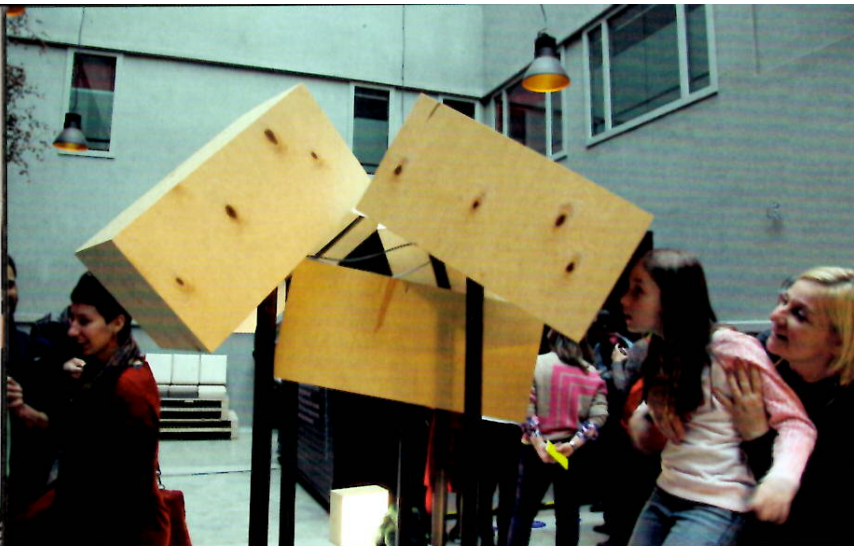
Hypnotická krása, objekty, 2016.

Jedným z pozitívnych aspektov celého projektu je jeho kreatívna a citlivá práca so stereotypmi, očakávaniami a kontextom. Nie je to ani výstava pekných obrázkov Európy, ani snaha opäť ohúriť svet folklórom a valaškami. Toto nie je ani pokus definovať niečo, čo sa nepodarilo filozofom celé stáročia, ani výstava, kde sa zmestí čokoľvek, lebo ide o taký subjektívny proces, že by bolo zbytočné púšťať sa do akýchkoľvek súdov. Projekt vznikol v dlhodobom procese a autorky napokon prekopali pôvodný nápad pracovať s témou a názvom Slovakia GIFs (slovná hračka v angličtine gifts – darčeky, darčeky zo Slovenska), pretože zadanie znelo, uchopiť vyložene tému, ktorá by bola o celej Európe.

Za ocenenie stojí premyslený a premýšľajúci proces prepájajúci všetko do výstavy, ktorá je univerzálne európsky vzdelávacou, zapája všetky hlavné priority EÚ v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu a ešte ju aj môžeme pomenovať estetickým súdom: krásna. Multimediálna inštalácia o princípoch animácie rozpráva o technologickom vývoji a spôsoboch, akými sa bez súčasných nástrojov dosahovali ilúzie pohyblivých obrázkov. Európska priorita – práca s publikom – sa neobmedzuje na čítanie textu a obrazu okom, divák sa môže exponátov dotýkať a môže sa stať tiež súčasťou online galérie GIF animácií. Vyzýva návštevníkov (či už webovej stránky alebo výstavy) zaznamenať krásu vo svojom okolí.

Možnosť je veľa – odraziť sa od bežnej poetiky každodennosti, hľadať v prírode (týchto prípadov je asi najviac), blízkych ľuďoch, záľubách a podobne. Organizátori dali aj niekoľko konkrétnych návrhov a návodov: hľadať krásu aj v umení, Európe... Výzva bola koncipovaná aj medzinárodne, stránka má štyri jazykové mutácie. Nemôžem sa ubrániť dojmu, že slovenskí prispievatelia dominujú, čo je možno škoda. Najslabším bodom stránky je azda otázna motivácia prispievateľov k svojim činom. Neocitnú sa na masovo navštevovanom portáli kuriozít, zapojenie nevyvolá okamžitú záplavu mediálnej pozornosti, ani ďalšie virálne efekty. Ale to nič, kvalita môže byť niekedy viac ako kvantita. Či si „uploadovači GIF-ov“ uvedomovali, že sa stávajú súčasťou histórie technológií umenia, je tiež na zváženie.

Otázka prezentácie SR nemusela (a ani nemohla) byť pri artikulovaní „európskej pridanej hodnoty“ riešená explicitne, v takomto kontexte však nevyhnutne narazíme na národnú príslušnosť, ktorá zanechá podvedomé stopy. To je pre kvalitné a pozitívne budovanie národného brandingu cennejšie ako investovať milióny do reklamných spotov. Je na škodu veci, že na Slovensku nemáme súčasnú, sviežu a stále dostupnú náučnú expozíciu o histórii – či už dizajnu, technológií, alebo podobne zaujímavých fenoménov. Niečo ako Filmové múzeum v nemeckom Frankfurtu.

Kreslený a farebný vizuál *Hľadania krásy* nie je detský, ale toto médium je stále pevne mentálne spojené s estetikou výstav pre deti. Tie už dávno prestali byť infantilnou povinnou jazdou, ktorá dieťa unudí a dospelému je prežitým slabým odvarom témy. Táto výstava je určite vhodná pre cieľovú skupinu divákov v kategórii od 3 do 99. V súčasnosti, keď deti často netušia prečo a ako sa technológie vyvinuli tam, kde sú dnes a starí ľudia nemajú na podobné výskumy čas ani kapacitu, považujem za veľmi potrebné prinášať viac názorných vzdelávacích projektov takéhoto typu. Dôležité to je aj pri napĺňaní ďalšieho z cieľov politik EÚ – zvyšovania digitálnej gramotnosti populácie.

Slovenské centrum dizajnu sa pri podobných projektoch dostáva aj k podstate toho, čo je dizajn. Posledné výstavy, alebo skôr sa mi žiada povedať výstavné projekty, idú k podstate takýchto procesov, pýtajú sa na názor nielen kunsthistorikov a výkonných dizajnérov, ale snažia sa myslieť komplexne a výstavy koncipovať kontextuálne. Tiež býva dobrou praxou, že SCD participuje na veľkých výstavách – a to nie ako nepodstatný doplnok, ale plnohodnotná súčasť celku. V *Hľadaní krásy* sa teda stretáva to úžitkové s voľným, remeslo s umením, divák s kurátorom.

O tom, či to bol výsledok – slovami nového národného brandingu – „Good Idea Slovakia” sme sa porozprávali s aj autorkami. Spolu odpovedajú Michaela Čopíková a Veronika Obertová (Ové Pictures).

Ako vnímate pojem krásy, je pre vás v živote či tvorbe dôležitá?

↓

Pojem krásy sa v dnešnom svete môže zdať ako nejaký prežitok, dokonca niečo vnímané negatívne, niečo povrchné, nepotrebné. Ale pri tomto projekte sme sa práve snažili nachádzať ten pocit, keď sa nám celá duša rozochveje krásou. Skúmame práve ten jasný a prchavý moment, keď precítime veľkosť sveta a cítime sa byť jeho súčasťou, precítime naplnenie, krásu. Niekedy je to, keď sa nám nalepí na tvár pavučina letiaca vzduchom, je to pohľad na opustenú továreň, je to kremeň na výstave nerastov, je to cesta na horu, je to vôňa orgovánov, je to bozk od frajera, je to hviezdna mapa, je to horúci kúpeľ a bublinky zachytené na vani, je to štrikovaný sveter, je to panelák...

Čo sa vám podarilo nájsť pri projekte *Hľadanie krásy*?

↓

Spoločne aj s kurátorkou projektu sme si urobili zoznam našich osobných krás, a prišli sme na to, že niektoré sme mali úplne rovnaké. Tie poslúžili ako inšpirácia pri objekte Krása okamihu. Celý projekt bol pre nás obrovskou výzvou, pretože sme si dali za cieľ vytvoriť technologicky celkom náročné objekty inšpirované optickými hračkami, ktoré stáli ešte pred zrodom kinematografie. A dôležitým faktorom pre nás bolo to, aby všetka tá technika, káble, senzory, boli pre diváka neviditeľné, aby pôsobili veľmi jednoducho a hravo. Za to vďačíme Jánovi Šickovi a Romanovi Mackovičovi (DevKid), ktorí sa postarali o elektroniku a interaktivitu celej výstavy, nábytok a konštrukcie nám vyrobil Juraj Demovič (Plaftik). Jednoducho sme mali šancu pracovať v *dream-teame*, a to je tiež veľký zážitok.

Výstava v galérii dizajnu Satelit. Február 2017.

Čo ešte vo svojej tvorbe hľadáte? Aké máte ďalšie ciele?

↓

My to nemáme nastavené takto programovo, tvoríme viac organicky, nechávame sa prekvapiť, kam nás to zaveje a často sa riadime aj pocitmi.

Čo bolo najsilnejším momentom projektu?

↓

Úplne prvé stretnutie o výstave prebehlo v lete 2015. Je teda jasné, že takýto projekt má niekoľko fáz a každá je úplne iná. Najprv sa človek ocitne vo víre nápadov, čo všetko by chcel vytvoriť, potom príde fáza realizácie, keď sa zistí čo sa naozaj reálne dá vytvoriť a čo nie. Ale veľmi silným momentom bolo, keď sme po niekoľkých hodinách „puzzle“ – ako naložiť výstavu do tranzitného vanu zavreli dvere a auto odišlo do Bruselu. Stáli sme tam chvíľu a hľadeli, ako všetko, na čom sme posledného polroka pracovali, odišlo do ďaleka. Výstava mala už však dve vernisáže, a to je vždy veľmi hrejivý pocit, keď vidíme divákov, že ich to baví a že sa nadšene hrajú.

Čo by ste zmenili? Urobili inak?

↓

Späťne človek vie posúdiť, ktoré rozhodnutia neboli najlepšie, ale môžeme pokojne konštatovať, že sme fakt urobili najlepšie ako sme vedeli...

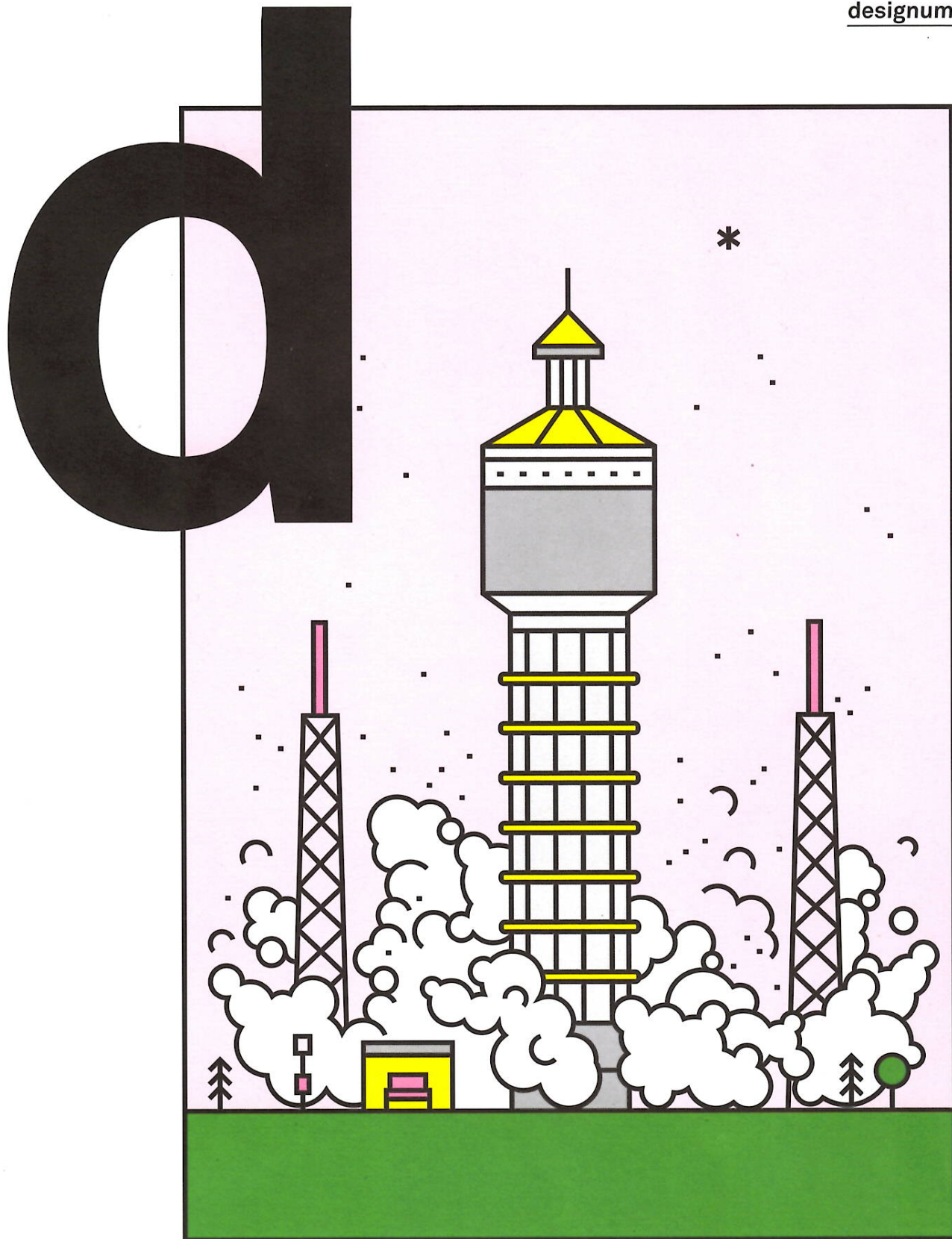
Ktoré sú vaše obľúbené GIF od publika a prečo?

↓

My sa s radosťou dívame na každý GIF, ktorý niekto *uploadne*, niektoré sú fascinujúce, niektoré prekvapivé, alebo aj čudné a smiešne. A tiež si myslíme, že malá kopa pýta viac, každá situácia si pýta iný GIF.

Uploadovať môžete stále na: <https://www.hladaniekrasy.sk/>

Zuzana Duchová je kurátorka a projektová manažérka. Pracuje v kancelárii Creative Europe Desk Slovensko v Bratislave. ■

9 771335 034008 01>

Časopis o dizajne
Ročník XXIII
3,40 €